**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ**
**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**
**ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**Сумська філія ХНУВС**
**Кафедра юридичних дисциплін**

# ТЕКСТ ЛЕКЦІЇ

з навчальної дисципліни
«Міжнародно-правові стандарти правоохоронної діяльності»
обов'язкових компонент освітньої програми
другого (магістерського) рівня вищої освіти

262 Правоохоронна діяльність (правоохоронна діяльність)

за темою - **«Міжнародно-правові та організаційні основи правоохоронної діяльності ОБСЄ»**

**Харків 2020**

**ЗАТВЕРДЖЕНО**
**Науково-методичною радою**
**Харківського національного**
**університету внутрішніх справ**
**Протокол від** 25.08.20 **№** 8

**СХВАЛЕНО**
**Вченою радою Сумської філії**
**ХНУВС**
**Протокол від** 21.08.20 **№** 7

**ПОГОДЖЕНО**
**Секцією Науково-методичної ради**
**ХНУВС з юридичних дисциплін**
**Протокол від** 25.08.20 **№** 4

Розглянуто на засіданні кафедри юридичних дисциплін Сумської ХНВУВС ( *протокол від* 21.08.20 № 1 )

**Розробники:**

1. Директор Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор Лукаш С. С.
2. Старший викладач кафедри юридичних дисциплін Лубенець С. А.

**Рецензент:**

Завідувач кафедри конституційного і міжнародного права факультету № 4 Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент Марчук М. І.

**План лекції:**

1. Організація з безпеки та співробітництва в Європі: передумови створення та правові основи діяльності.
2. Внутрішня організація ОБСЄ.
3. Напрями правоохоронної діяльності ОБСЄ.
4. Співробітництво України з ОБСЄ у правоохоронній сфері.

**Рекомендована література:**

**Основна:**


1. Антонович М. Міжнародне право: навч. посіб. Київ, 2011. 382 с.
2. Буроменський М.В. Міжнародне право: навч. посіб. Київ, 2006. 336 с.
3. Матвієнко В.М. Україна в міжнародних організаціях. Історія та сучасність: навч. посіб. Київ: ВПЦ «Київ. ун-т», 2014. 287 с.
4. Міжнародні організації: навч. посіб. / О.С. Кучик, І.Р. Суховолець, А.Б. Стельмах та ін. Київ, 2007. 749 с.
5. Міжнародні організації: навч. посібник / За ред. Ю.Г. Козака, В.В. Ковалевського, З. Кутайні. Київ, 2007. 440 с.
6. Міжнародно-правові стандарти поведінки працівників правоохоронних органів при підтриманні правопорядку: документально-джерелознавчий довідник для співробітників правоохоронних органів (міліції) / упоряд.: Ю.І. Римаренко, Я.Ю. Кондратьєв, І.Г. Кириченко. Київ : Ін Юре, 2002. 128 с.


**Допоміжна:**


1. Ахтирська Н.М. Європейські стандарти щодо видачі осіб, які вчинили кримінальне правопорушення. Бюлетень Міністерства юстиції України. 2014. № 12. С. 138-143.
2. Бабін Б.В. Національна специфіка реалізації міжнародних програм організації безпеки та співробітництва в Європі у сфері правоохоронної діяльності. Наше право. 2008. № 2. С. 99-102.
3. Войціховський А.В. Тенденції створення регіональних міжнародних правоохоронних організацій у сучасних умовах. Науковий Вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». Випуск 28. Том 3. 2014. С. 166 – 170.
4. Вонсович О.С. ОБСЄ як платформа для політичного діалогу з питань європейської безпеки. Актуальні проблеми міжнародних відносин. 2015. Вип. 124 (1). С. 4-11.
5. Грицаєнко Л. Органи Європейського Союзу з боротьби зі злочинністю та правові засади їх співробітництва з Україною. Вісник Академії прокуратури України. 2012. № 1. С. 91-95.
6. Карпачова Н.І. Стан дотримання Україною європейських стандартів з прав і свобод людини: Спеціальна доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини з нагоди 60-річчя Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Київ, 2010. 194 с.
7. Лєшукова І.В. Процесуальні особливості міжнародного співробітництва органів внутрішніх справ України при розслідуванні злочинів: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Хар. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2004. 217 с.
8. Міжнародний досвід використання агентури правоохоронними органами держав Європи та США : навч. посібник / А.В. Савченко, В.В. Матвійчук, Д.Й. Никифорчук, В.М. Співак. Київ : КНТ, 2005. 88 с.
9. Мушак Н.Б. Міжнародно-правові засади захисту та забезпечення прав людини в європейських міжнародних організаціях : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: 12.00.11. Київ, 2012. 20 с.
10. Оржель О. Ю. Європейське врядування як чинник згуртування Європейського Союзу: теоретико-методологічні засади : монографія. Київ : НАДУ, 2012. 236 с.


## 1. Організація з безпеки та співробітництва в Європі: передумови створення та правові основи діяльності.

ОБСЄ працює на підтримку стабільності, миру та демократії для більш ніж мільярда людей шляхом *політичного діалогу про спільні цінності* та через *практичну роботу, яка сприяє сталому прогресу. Комплексна* концепція безпеки ОБСЄ охоплює політико-військові; економічний та екологічний; і людські виміри.

Організація налічує 57 держав-учасників по всьому світу, охоплюючи три континенти - Північну Америку, Європу і Азію - і більше мільярда людей.

ОБСЄ підтримує тісні стосунки з 11 азіатськими і середземноморськими партнерами по співпраці з метою більш ефективної протидії загальним викликам безпеки.

Азійськими партнерами ОБСЄ по співробітництву є Австралія, Афганістан, Республіка Корея, Таїланд, Японія.

Середземноморськими партнерами ОБСЄ по співпраці виступають Алжир, Єгипет, Ізраїль, Йорданія, Марокко, Туніс.

Середземноморські партнери приділяють особливу увагу питанням, пов'язаним з боротьбою з тероризмом, забезпеченням безпеки кордонів, управлінням водними ресурсами, проблемами екологічної безпеки, регулюванням міграції, міжкультурним та міжрелігійних діалогом, толерантністю і недискримінацією.

Азійські партнери діляться досвідом в таких областях, як реагування на транснаціональні загрози, управління кордонами, пошук рішень транспортних проблем, боротьба з торгівлею людьми, формування демократичних інститутів і проведення виборів.

Відправною точкою в історії ОБСЄ є період розрядки міжнародної напруженості початку 1970-х років, коли було засновано Нарада з безпеки і співробітництва в Європі (НБСЄ), спрямоване на службу багатостороннім форумом для діалогу і переговорів між Сходом і Заходом.

Підсумком дворічних зустрічей в Гельсінкі і Женеві стала угода, підписана 1 серпня 1975 року та отримало назву Гельсінського Заключного акту. У цьому документі міститься ряд найважливіших зобов'язань у військово-політичній та економіко-екологічної сферах, а також з питань прав людини, які стали основними для так званого «Гельсінського процесу». У ньому також були розроблені десять основоположних принципів («декалог»), яким державам слід дотримуватися в своїх взаєминах і по відношенню до своїх громадян.

Аж до 1990 року робота НБСЄ велася в основному в якості серій зустрічей і нарад, в ході яких розроблялися і розширювалися зобов'язання, прийняті на себе державами-учасниками, і проводилася періодична оцінка їх виконання. Однак, закінчення «холодної війни» і пройшов в листопаді 1990 року Паризький саміт ознаменували для НБСЄ початок нової епохи. У Паризькій хартії для нової Європи, Нарада була покликана зіграти свою роль в управлінні процесами історичних змін, що відбуваються в Європі, і реагуванні на нові виклики в період після закінчення «холодної війни». Це призвело до виникнення постійних інститутів і оперативного потенціалу.

В рамках цього процесу інституціоналізації рішенням Будапештського саміту глав держав і урядів в грудні 1994 року перейменувати НБСЄ в ОБСЄ.

**2. Внутрішня організація ОБСЄ.**

ОБСЄ має складну і розгалужену систему органів. Найвищим з них є Зустріч глав держав та урядів, яка визначає пріоритети й основні напрями діяльності Організації.

Центральним виконавчим і розпорядчим органом ОБСЄ є Рада міністрів (РМ), яка складається з міністрів закордонних справ держав-членів. РМ збирається раз на рік. Поточними справами ОБСЄ займається Постійна рада у складі представників держав-учасниць. Збирається щотижня у м. Відні (Австрія) для політичних консультацій і прийняття рішень з питань, що стосуються Організації. Функціонує Керівна рада, яка складається з директорів політичних департаментів міністерств закордонних справ. Утворена вона для підготовки засідань РМ ОБСЄ та контролю їх виконання. Засідала не рідше двох разів на рік у м. Прага (Чехія). Однак у процесі інституціоналізації структур ОБСЄ значну частину її функцій перебрала Постійна рада. Від 1997 р. Керівна рада збирається лише для обговорення економічних питань. Постійним органом є Форум ОБСЄ зі співробітництва в галузі безпеки (місцеперебування –м. Відень), утворений з метаю проведення переговорів щодо контролю над озброєннями і роззброєнням, зміцнення довіри та безпеки, розширення регулярних *консультацій і активізації співробітництва з питань, що пов'язані з безпекою, та зменшення небезпеки* виникнення конфліктів. Засідає щотижня.

Загальне керівництво оперативною діяльністю Організації покладено на діючого голову ОБСЄ, яким є міністр закордонних справ держави, що приймала останнє засідання РМ. Строк повноважень голови – рік. До його обов'язків входить також підтримання контактів з Парламентською асамблеєю ОБСЄ.

Постійний адміністративний орган ОБСЄ – Секретаріат на чолі з Генеральним секретарем, який призначається на три роки Радою міністрів Організації. Генеральний секретар як найвища посадова особа Організації співпрацює з діючим головою, керує структурами і операціями ОБСЄ, готує проведення зустрічей глав держав та урядів, забезпечує реалізацію прийнятих рішень і подає щорічну доповідь. У структурі Секретаріату – Центр запобігання конфліктам (місцеперебування – м. Відень) для допомоги РМ ОБСЄ у справі зменшення небезпеки виникнення конфліктів. Важливим органом є Бюро з демократичних інститутів та прав людини (місцеперебування – м. Варшава, Польща). Воно сприяє проведенню демократичних виборів у країнах-учасницях ОБСЄ шляхом спостереження за виборчим процесом, надає практичну допомогу в зміцненні демократичних інститутів, бере участь у запобіганні конфліктам тощо. Верховний комісар у справах національних меншин (місцеперебування – м. Гаага, Нідерланди) забезпечує ранні запобіжні й термінові дії стосовно напружених ситуацій, що пов'язані з проблемами національних меншин та потенційно можуть перерости в конфлікт у регіоні ОБСЄ, через що вимагають уваги і дій Ради міністрів або Керівної ради.

Діє Парламентська асамблея ОБСЄ (місце перебування – м. Копенгаген, Данія), до якої входять 315 парламентаріїв (по 2 – 17 депутатів від національних парламентів залежно від чисельності населення країни). Збирається на щорічні сесії почергово в різних містах Європи. Обговорює питання, що належать до компетенції ОБСЄ, і приймає відповідні рекомендації. Забезпечує міжпарламентське співробітництво. Згідно з Конвенцією про примирення та арбітраж у рамках НБСЄ від 15 рудня 1992 р. (набула чинності у грудні 1994 р.) утворено Суд з примирення та арбітражу ОБСЄ (місцеперебування – м. Женева, Швейцарія), до складу якої входять провідні фахівці в галузі міжнародних відносин і міжнародного права. Сторони спору можуть обирати арбітрів і посередників зі списку осіб, який складається секретарем Суду.

Характерними особливостями ОБСЄ як міжнародної організації є відсутність традиційного установчого документа міжнародної організації (статуту) та консенсус як один з обов'язкових організаційних принципів. З наведеного стає зрозумілим, що наслідком таких особливостей стає складність процесу розробки та прийняття політичних рішень в ОБСЄ.

**3. Напрями правоохоронної діяльності ОБСЄ.**

Згідно з Гельсінкським Заключним Актом НБСЄ 1975 року, до основних напрямів діяльності Організації відносяться питання, що стосуються безпеки, співробітництва у галузі економіки, науки, технологій та довкілля, а також в гуманітарній та інших сферах (права людини, інформація, культура, освіта).

Основними напрями діяльності ОБСЄ є наступні:

*Політико-військовий вимір*: (В рамках політико-військового виміру ОБСЄ прагне створити більшу відкритість, прозорість та співпрацю, а також розробити найсучасніший у світі режим контролю над озброєннями та заходи зміцнення довіри. Сфери діяльності включають реформи в секторі безпеки та безпечне зберігання та знищення стрілецької зброї, легкої зброї та боєприпасів).

*Економічний та екологічний аспект*

Економічні та екологічні чинники можуть стати загрозами та викликами безпеці та стабільності. В рамках економічного та екологічного виміру ОБСЄ підтримує свої держави-учасниці у сприянні ефективному управлінню та екологічній обізнаності, боротьбі з корупцією, розподілу природних ресурсів та раціональному використанню екологічних відходів.

*Людський вимір*

Усі держави-учасники ОБСЄ погоджуються, що безперервна безпека не може бути досягнута без поваги до прав людини та функціонування демократичних інститутів. ОБСЄ допомагає державам-учасницям зміцнювати демократичні інститути; проводити справжні і прозорі демократичні вибори; сприяти гендерній рівності; забезпечити повагу до прав людини, свободу засобів масової інформації, права осіб, які належать до національних меншин, та верховенства права; і сприяти толерантності та недискримінації.

ОБСЄ розглядає проблеми безпеки, які представляють загрозу через кордони, такі як зміна клімату, тероризм, радикалізація та насильницький екстремізм, організована злочинність, кіберзлочинність та торгівля наркотиками, зброєю та людьми. Організація сприяє зміцненню зв'язків та співпраці між державами, створює партнерські відносини між приватним та державним секторами та залучає громадянське суспільство.

**4. Співробітництво України з ОБСЄ у правоохоронній сфері.**

Україна є учасницею Організації з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ) з 30 січня 1992 року. Нарада з безпеки та співробітництва в Європі (НБСЄ), що проходила з 3 липня 1973 р. по 1 серпня 1975 р. за участю 33-х європейських держав, США і Канади, завершилася підписанням главами держав і урядів у Гельсінкі Заключного акту, який визначив засади співробітництва держав в Європі та став довгостроковою програмою дій, спрямованою на будівництво єдиної, мирної, демократичної і процвітаючої Європи.

Сьогодні ОБСЄ є найбільшою регіональною організацією, яка об'єднує 57 держав Європи, Центральної Азії та Північної Америки для розвитку політичного діалогу та співробітництва у сфері безпеки в усіх її вимірах - військово-політичному, економіко-довкільному та гуманітарному. Регіон відповідальності Організації охоплює Європу, Далекий Схід, Центральну Азію та Північну Америку. Крім того, з ОБСЄ підтримують зв'язки різного рівня та інтенсивності низка держав інших регіонів - Алжир, Єгипет, Ізраїль, Йорданія, Марокко, Туніс (середземноморські партнери); Афганістан, Республіка Корея, Таїланд і Японія (азійські партнери).

*Одностайно ухвалене Радою Міністрів ОБСЄ у листопаді 2010 р. рішення про головування України в* ОБСЄ в 2013 році стало визнанням ролі нашої держави у зміцненні безпеки і стабільності на просторі організації.

Серед пріоритетів діяльності України в ОБСЄ слід відзначити:

зміцнення потенціалу ОБСЄ як платформи для політичного діалогу та інструменту раннього попередження, запобігання конфліктам, врегулювання кризових та конфліктних ситуацій та постконфліктного відновлення;

відновлення дотримання Російською Федерацією основоположних принципів згідно з Гельсінкським заключним актом НБСЄ 1975 р. та зобов'язань в рамках ОБСЄ внаслідок військової агресії на сході України, окупації та анексії АР Крим та м. Севастополь, викрадення, засудження та незаконного утримування українських громадян в Росії (Н. Савченко, О. Сенцова та інших);

сприяння процесу пошуку моделей мирного врегулювання Придністровського конфлікту;

забезпечення посередницької ролі ОБСЄ у рамках врегулювання Грузинського та Нагірно-Карабахського конфліктів;

посилення потенціалу ОБСЄ у боротьбі з транснаціональними викликами та загрозами безпеці (боротьба з проявами тероризму, незаконним обігом наркотиків, організованою злочинністю, протидія загрозам, що надходять з кіберпростору);

подальша розбудова та зміцнення в рамках ОБСЄ діалогу з питань енергетичної безпеки;

Україна приділяє також особливу увагу питанням розвитку співробітництва між державами – учасницями у сфері захисту навколишнього середовища, протидії торгівлі людьми, просуванню терпимості і недискримінації, утвердженню свободи слова, проблемам національних меншин у міждержавних відносинах.

Зважаючи на порушення Російською Федерацією своїх зобов'язань стосовно гарантування територіальної цілісності та суверенітету України, її військового вторгнення на територію нашої держави та ескалацію напруги в Україні та навколо неї у зв'язку з агресивними діями російської сторони, 21 березня 2014 року за результатами тривалих переговорів держави-учасниці ОБСЄ прийняли рішення про направлення в Україну Спеціальної моніторингової місії ОБСЄ (СММ ОБСЄ). Згідно з прийнятим рішенням, СММ збирає інформацію та повідомляє держави-учасниці про безпекову ситуацію у зоні відповідальності, встановлює та інформує про факти інцидентів, включно щодо порушення базових принципів та зобов'язань в рамках ОБСЄ, здійснює моніторинг ситуації із дотримання прав людини та основних свобод, сприяє діалогу з метою зменшення напруженості та нормалізації ситуації.

З метою створення належних умов для роботи СММ в Україні 14 квітня 2014 року у Відні було підписано Меморандум про взаєморозуміння між Урядом України та Організацією з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ) про розміщення спеціальної моніторингової місії ОБСЄ. Верховна Рада України проголосувала за проект закону про ратифікацію Меморандуму 29 травня 2014 р., який набув чинності з 13 червня 2014 року.

Після підписання Мінського протоколу від 5 вересня 2014 р. та Мінського меморандуму від 19 вересня 2014 р. розпочався важливий етап діяльності СММ з надання сприяння щодо виконання положень цих документів. СММ відведено також провідну роль в моніторингу виконання Комплексу заходів, пов'язаних з імплементацією Мінських домовленостей, досягнутих під час зустрічі Президентів України, Німеччини, Франції та Росії 12 лютого 2015 р. Основним завданням функціонування СММ на цьому напрямі є моніторинг за дотриманням режиму припинення вогню, відведенням важкого озброєння та встановлення сталого моніторингу ділянки українсько-російського державного кордону, який не контролюється Урядом України, а також виведення з території нашої держави всіх іноземних збройних формувань, воєнної техніки та найманців, включаючи роззброєння всіх незаконних груп. Мандат СММ поширюється на всю територію України, включаючи Автономну республіку Крим та м. Севастополь.

Місія готує щоденні доповіді про розвиток ситуації в Україні, які поширюються через Секретаріат ОБСЄ серед держав-учасниць ОБСЄ.

Спільною Декларацією міністрів закордонних справ України, Франції, Німеччини та РФ (Берлінська Декларація) від 2 липня 2014 р. було погоджено, що Росія надасть доступ міжнародним спостерігачам ОБСЄ до російської території для моніторингу пунктів пропуску «Донецьк» та «Гуково».

24 липня 2014 р. держави-учасниці ухвалили рішення про започаткування Місії спостерігачів ОБСЄ на російських пунктах пропуску «Гуково» та «Донецьк». 20 спостерігачів здійснюють почерговий моніторинг на цих пропускних пунктах.

Моніторинг на кордоні має ключову роль з точки зору забезпечення виконання Мінських домовленостей, зважаючи на прямий зв'язок одночасного моніторингу за дотриманням режиму припинення вогню та моніторингу на українсько-російському кордоні. У п.4 Мінського протоколу йдеться про встановлення на українсько-російському кордоні постійного моніторингу та верифікації з боку ОБСЄ, а також створення безпекових зон у прилеглих до кордону районах України та РФ.

З серпня 1994 р. в Україні діяла Місія ОБСЄ в Україні, яка основну увагу зосереджувала на питаннях стабілізації ситуації в Автономній Республіці Крим. У 1999 р. у зв'язку з виконанням свого мандата Місія ОБСЄ в Україні завершила свою роботу. Це стало першим в історії Організації випадком, коли польова операція ОБСЄ припинила своє існування саме завдяки успішному виконанню покладених на неї завдань.

У червні 1999 р. Координатор проектів ОБСЄ в Україні був створений як нова форма співробітництва між Організацією та Україною. Нормативна основа діяльності Координатора складається з його мандата, який був затверджений рішенням Постійної Ради ОБСЄ і продовжується кожні півроку, а також з Меморандуму про взаєморозуміння між Урядом України та ОБСЄ від 13 липня 1999 року (ратифікований Верховною Радою України 10 лютого 2000 року). Діяльність Координатора полягає у адмініструванні проектів, які розробляються відповідно до пріоритетів, визначених українською стороною, і здійснюються спільно із зацікавленими державними установами і громадянським суспільством. Основними напрямками проектної діяльності Координатором наразі є:

- Демократизація та належне управління: розвиток громадянського суспільства; допомога у зміцненні виборчих процесів в Україні; сприяння національному діалогу в Україні;
- Верховенство права та права людини: подальше зміцнення верховенства права в Україні; зміцнення потенціалу державних органів і громадських організацій у сфері боротьби з торгівлею людьми; забезпечення гендерної рівності та протидія насильству в сім'ї; підтримка розвитку адміністративної юстиції; удосконалення якості юридичної освіти в Україні; підтримка єдності судової практики у сфері прав людини; гарантування прав людини при здійсненні правосуддя; підтримка реформування органів внутрішніх справ України; підтримка національного діалогу заради реформ, справедливості та розвитку;
- Економіко-довкільна та військово-політична сфера: підвищення ефективності роботи Державної прикордонної служби України; реабілітація територій, забруднених вибухонебезпечними залишками минулих війн; екологічне обстеження та рекультивація колишніх місць зберігання рідкого ракетного палива типу

«меланж»; допомога звільненим військовослужбовцям реінтегруватись в суспільство; покращення стандартів надання цифрових адміністративних послуг в Україні; протидія тероризму та транснаціональній організованій злочинності тощо.

Україна також активно співпрацює з інститутами Організації, насамперед, з Верховним комісаром ОБСЄ у справах національних меншин, Бюро демократичних інститутів і прав людини та Представником ОБСЄ з питань свободи ЗМІ.

Взаємодія з Верховним комісаром ОБСЄ у справах національних меншин здійснюється в контексті розробки законодавства України в сфері захисту прав раніше депортованих осіб та мовної політики, а також питань національних меншин у двосторонніх відносинах України з іншими державами.

Бюро демократичних інститутів і прав людини ОБСЄ (БДІПЛ), яке, серед іншого, займається спостереженням за виборами в державах-учасницях ОБСЄ, здійснювало моніторинг виборчих процесів в Україні, починаючи з 1998 року.

Українська сторона приділяє також важливої уваги розвитку конструктивного діалогу з Представником ОБСЄ з питань свободи слова, Координатором діяльності ОБСЄ сферах економіки та довкілля у напрямку розвитку цієї складової забезпечення регіональної безпеки, а також з Спеціальним представником ОБСЄ з питань боротьби з торгівлею людьми.

Парламентська асамблея (ПА) ОБСЄ - створена в квітні 1991 р.; пленарні засідання проводяться раз на рік за підтримки Секретаріату ПА, який розташовано в Копенгагені (Данія). Діючий Голова ОБСЄ підтримує контакт з ПА на постійній основі, інформує її учасників про роботу Організації. У 2015 р. щорічна сесія ПА ОБСЄ відбулася 5-9 липня 2015 року в м. Гельсінкі (Фінляндія), у ході якої переобрано Президента ПА ОБСЄ: на посаді залишився представник Фінляндії Ілка Канерва.

В Бакинській Декларації ПА ОБСЄ, схваленій у липні 2014 р. в м. Баку (Азербайджан), міститься заклик до РФ скасувати анексію АР Крим та м. Севастополь, а також міститься резолюція «Очевидне, грубе та невиправлене порушення Російською Федерацією Гельсінських принципів», яка називає так званий референдум в АР Крим, що відбувся 16 березня 2014 р., як нелегітимний та незаконний акт, результати якого не мають ніякої юридичної сили.

Під час цьогорічної 24-ої літньої сесії ПА ОБСЄ держави-члени ПА ОБСЄ ухвалили Гельсінкську Декларацію, яка включає, серед іншого, дві резолюції на підтримку України: «Продовження очевидних, грубих та невиправлених порушень РФ зобов'язань в рамках ОБСЄ та міжнародних норм» та «Щодо викрадених та незаконно утримуваних в Російській Федерації українських громадян».